

Naturkart for Stubberud skogpark

Hilde Friis Solås og Siri Dharma Kaur Khalsa

Bli med til Stubberud skogpark! Se et fantastisk mangfold av blomster og en gammel brønn hvor det kanskje bor salamander!

Beite av storfe gir fine blomsterenger!

Beitemarka rundt Stubberud – har vid utsikt!

Markjordbær – økologisk nistepakke!

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
www.noa.no

100 ÅR
NOA 1914 – 2014

Innhold

Biologisk mangfold	3
Naturkartene	3
Hva er et vegetasjonskart?	3
Stubberud skogpark – en framsynt tanke!	4
Post 1 Fremmede arter	5
Post 2 Gråorskog	6
Post 3 Vill-morell	7
Post 4 Tørrbakke	7
4A	8
4B	9
Post 5 Gjengroing	10
Post 6 Hagemarkskog	10
Post 7 Eng	11
Post 8 Gammel brønn	13
Post 9 Marianøkleblom	13
Post 10 Alm lindeskog	14
Post 11 Granskog med lave urter	14
Post 12 Beitemark	15
Vegetasjonskart med natursti	16
Noen andre arter i området	17
Fugler i området	17
Treslag i området	18

Ordforklaring

Jordstengel - underjordisk del av stengel (ikke rot).

Kjertel - et lite organ som skiller ut stoffer.

Kjertelhår - hår med klebrig, ofte kuleformet spiss.

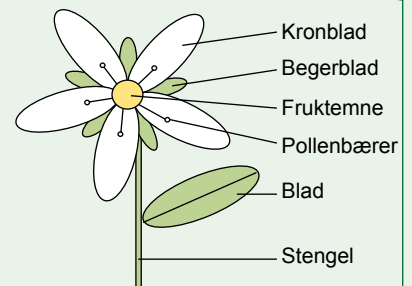
Sambu - både hann- og hunn-blomster på samme plante.

Særhu - hann-blomster på noen planter. Hunn-blomster på andre.

Biologisk mangfold - variasjonene av livsformer som finnes på jorden. Det betyr millionene av **planter**, **dyr** og **mikroorganismer**, **arvestoffet** deres og det samspillet de er en del av.

Berggrunn er hardt fjell. Berggrunnen består av ulike bergarter.

Jordsmonn er oppsmuldret fjell blandet med rester av døde planter og dyr. Det er i jordsmonnet planterøttene finnes.

Takk

En stor takk til alle som har bidratt i arbeidet med dette heftet! Zsuzsa Fey, Tom Ekeli og Bjørn Kåre Salvesen har kommet med verdifulle innspill fra Naturvernforbundet i Bærum. Vi takker også for utlån av bilder fra Naturarkivet! Rachel Bohlin, Tonje Teigland, Ingrid Lillebø, Gjermund Andersen, og Jørgen Huse har bidratt administrativt og David Keeping har laget layouten. Bærum kommune, Akershus fylkeskommune og Sparebankstiftelsen har finansiert arbeidet.

Hva kan du gjøre?

Ta med deg noen på tur i området – del naturgleden med dem!

Naturkart for andre områder:

se noa.no – naturkart

Like oss på www.facebook.com/Naturvern

Bli medlem – send SMS NATUR til 2377

Skoleoppgaver til naturkartene

– se noa.no - skoleoppgaver

Redaksjon

Foto: Hilde Friis Solås (hvis ikke annen er nevnt)

Layout: David Keeping

©Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2014

Kilder

Artsdatabanken (2012). "Artsdatabankens faktaark." ISSN1504-9140 nr. 252

Berg, G.A. (1980) Floraen i farger 1. H. Aschehoug & Co.

Falk, B. & Kallenberg, L. (1985) Barnas bok om trær. Norsk utgave. Aventura forlag.

Feilberg, J. (1999) Blomster i Norge. H. Aschehoug & Co.

Fremstad (1997) Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.

Haugset, T. Alfreidsen, G. & Lie, M.H. (1996) Nøkkelbiotoper og arts mangfold i skog.

Siste sjanse, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus.

Høiland, K. (1991) Vegetasjon i Stubberud skogpark, Akershus- NINA oppdragsmelding 88: 1-15

Krog, O. M. W. (2008). "Einstape-en enkel bekjempelsesmetode." *Blyttia* 66(2): 97.

Kummen, T. & Larsson, J.Y. (1990) Vegetasjonskart for Oslo. Oslo kommune, etat for miljørettet helsevern.

Kålås, J. A., Viken, A., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) (2010) Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken.

Lid, J. & Lid, D. T. (2005) Norsk flora. 7.utgave ved Reidar Elven. Det norske samlaget.

Lindbekk, B. (2000) Våre skogtrær. Omega forlag.

Miljøstatus: miljostatus.no

Mossberg, B. & Stenberg, L. (2007) Gyldendals store nordiske flora. Norsk utgave. Gyldendal Norsk Forlag.

Naturarkivet: www.naturarkivet.no

Nylén, B. (2001) Sopp i Norden og Europa. Landbruksforlaget.

Ryman, S. og Holmåsén, I. Svampar. En fälthandbok. Interpublishing AB Stockholm.

Ryvarden, L. (red.) (1994) Norges planter. J. W. Cappelens forlag.

SABIMA-seminar om ny lov om biologisk mangfold: **Professor Nils Chr. Stenseth**, UiO: Hva er nødvendig av arealer for å sikre det biologiske mangfoldet?

Stordal, J. (1977) Soppene i farger. H. Aschehoug og Co.

Store norske leksikon: www.snl.no

Thylen, A. (2011) Kartlegging og vurdering av naturmiljø i Stubberud skogpark og Østernbekken. BioFokus-rapport 2011-29.

Vik, R. (1982) Fuglene i farger. H. Aschehoug og Co.

Wikipedia <http://no.wikipedia.org>

Biologisk mangfold

Vi vil vise deg noe av den store variasjonen som finnes selv på dette lille området. I Norge finnes det trolig så mye som 60 000 ulike dyre- og plantearter. I 2010 kom det en ny norsk rødliste for arter. Dette er en vurdering av om artene står i fare for å forsvinne fra norsk natur. Artene som står i fare for å forsvinne fra norsk natur kalles truede arter. Dette er mange – hele 2399 arter! Rødlista forteller oss at de største truslene mot artene er skogbruk og menneskers nedbygging. **Det forsvinner et lite stykke Norge hver dag!** Arter forsvinner ikke alltid med en gang selv om man ødelegger store deler av leveområdet. Men etter en tid kan artene likevel dø. **Det er farlig å være få.** Når det er få individer igjen av en art skal det bare en tilfældighet til før den dør ut. Det er også viktig at de områdene som er igjen er sammenhengende. Da kan dyr og planter av samme art holde kontakt med hverandre og formere seg. Men hva kan så du gjøre? Hvorfor forteller vi dette til deg? Jo, fordi det du gjør betyr noe! Fordi hver og en av oss har et ansvar for hvordan det går med naturen vår.

Vi ønsker å dele naturgleden med deg fordi: Det vi er glad i – det har vi lyst til å verne om!

Naturkartene

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har så langt laget 25 naturkart i Osloområdet. Flere er underveis. I utgangspunktet inneholder heftene informasjon som er bygget opp rundt et vegetasjonskart.

Hva er et vegetasjonskart?

Er ikke skog bare skog? Eller kan det ligge noe bak som bestemmer hvor ulike typer skog finnes? Ville planter lever i konstant konkurranse med hverandre. De konkurrerer med hverandre om vann og næringsstoffer til røttene sine og om å få lys til bladene sine. Den planten som er best tilpasset miljøet på voksestedet, vil vinne denne kampen. Hvilke planter som vokser i et område bestemmes av **økologiske faktorer**. Økologiske faktorer er f.eks. vanntilgang, klima, lys, snødekke, berggrunn, jordsmonn og næring, og ikke minst dyr og andre planter. De plantene som vokser et sted, er de som utnytter og tåler de økologiske faktorene best på akkurat det stedet. I områder som har fått utvikle seg gjennom noen hundre år er det derfor langt fra tilfeldig hva som vokser hvor.

Planter som har noenlunde samme krav til miljøet, og samtidig er tilpasset hverandres tilstedeværelse, vil vokse på samme sted. De danner det vi kaller et **plantesamfunn** eller en **vegetasjonstype**. Det er disse du finner igjen på **vegetasjonskartet**. Vegetasjonskartet kan fortelle deg hvor du finner blåbær, for eksempel! Vegetasjonen varierer, men vi finner ikke alltid skarpe grenser. Det er derfor ikke sikkert du ser et tydelig skille i skogen akkurat der streken går på kartet. Men tenker du på områdene samlet, vil du nok se at det er forskjell på dem.

Giftig/ Spiselig

Noen av plantene vi finner underveis er spiselige og også veldig gode. Men vær oppmerksom! IKKE SPIS noe FØR du er HELT sikker på hva det er og at det er spiselig! Mange planter som er giftige kan ligne på spiselige planter.

Plukking

Planter og annen vegetasjon er fredet i naturreservatet Stubberud skogpark. Det er derfor ikke tillatt å plukke blomster. Men du må gjerne sanke bær og matsopp! Grensene for naturreservatet ser du på kartet på s. 16.

Trykk: BK Grafisk

Trykt utgave ISBN: 978-82-90895-71-1

Digitalutgave ISBN: 978-82-90895-70-4

Stubberud skogpark – en framsynt tanke!

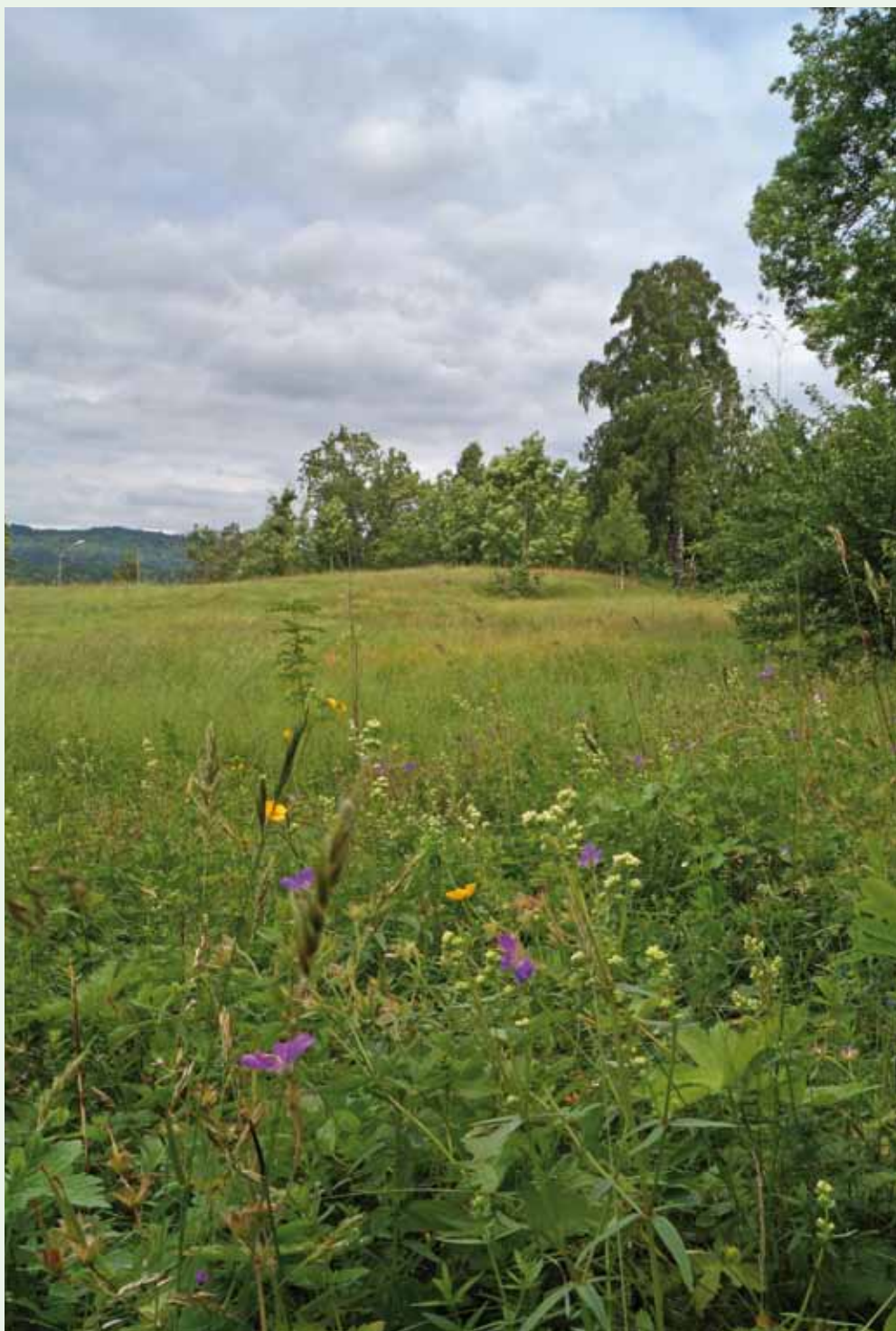
Hva er spesielt med området?

Stubberud skogpark er veldig variert, og en tur innom byr på både edelløvskog, barskog og gammelt kulturlandskap. Stubberud skogpark er et av de viktige områdene for fugler i Bærum. Her finner vi også en rekke planter som er naturlig sjeldne i Norge! Berggrunnen er ca. 400 millioner år gammel. Den består av gammel havbunn som er presset sammen, og inneholder mye kalk. Mange sjeldne planter vokser bare på kalkrik berggrunn. Det finnes i dag rester etter kalksteinsbrudd flere steder i skogparken og på Sauejordet. Området var dekket av havet under siste istid. Derfor har det også mye næringsrik leire og sand oppå berggrunnen. Dette gir et næringsrikt jordsmonn. En kombinasjon av gunstig klima, næringsrikt jordsmonn, og at området har vært vernet i lang tid, gir gode forhold for sjeldne arter.

Hvem bestemte at området skulle vernes?

Stubberud var husmannsplass fram til slutten av 1800-tallet. Grunneieren, oberst Egeberg Ottesen, var naturelsker. I 1929 tinglyste han ”en bindende forpliktelse for meg selv og enhver etterfølgende eier av eiendommen til å frede og hegne om naturforekomsten Skogparken Stubberud”. Stubberud skogpark er Norges første Naturreservat for edelløvskog. Østlandske kredsforening for naturvern i Norge (nå Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA)) ble gitt et spesielt ansvar for forvaltningen av Egeberg Ottesen. En plan for bevaring og forvaltning av skogparken ble utarbeidet i samarbeid med NOA i 1991. Som en del av planen har beiting foregått mer eller mindre sammenhengende fram til i dag. Det er Bærum kommune som eier området i dag. Området er 112 dekar.

Området er mye brukt til friluftsliv. Bruken fører til noe slitasje. Hjelp oss derfor å ta vare på området – slik at alle etter deg får glede av det!

Hvordan ta vare på? Hva kan du gjøre?

- Se på alt det spennende som finnes her! Men **la plantene stå!** Mye av det som finnes her, finnes ikke så mange steder. Derfor er det viktig at du ikke plukker plantene. Det er faktisk ikke lov i naturreservater – fordi alle som kommer etter deg skal få dele naturgleden. Men sank gjerne bær og matsopp!
- **Ikke tenn bål** i dette området!
- Grill og engangsgrill må kun brukes der disse ikke skader berggrunn eller vegetasjon. Egnet underlag er grus og sand.
- **Ikke slå opp telt** eller slå leir!
- **Riding?** Kun på opparbeidede rideveier!

Post 1 Fremmede arter

Fremmede arter er planter og dyr som kommer fra andre land eller fra andre steder i Norge. Der de kommer fra, har de naturlige fiender. Det har de ikke alltid når de kommer til nye steder. Derfor kan de bli mange og fortrenge artene som hører naturlig hjemme der de sprer seg. Mange fremmede arter utgjør ingen trussel, men en del arter sprer seg ganske kraftig. Eksempler på slike arter er kanadagullris, russekål, hagelupin og platanlønn. Har du hørt om andre?

Russekål *Bunias orientalis* 60–120 cm. Grov rot og grov, greinet stengel. Ser du hvordan blomsten ligner et kors? Dette er typisk for korsblomstfamilien som den hører til. Planten kommer fra Russland, og ble fraktet til Skandinavia med kornhandel. Første funn i Norge var rett før 1814. Fra da ble den stadig mer vanlig. På slutten av 1800-tallet var den ganske vanlig i Oslo-området, og den fantes stedvis i påfallende store mengder. Blomstrer i mai–august.

Post 2 Gråorskog

Denne typen vegetasjon finner vi gjerne langs elver og bekker der det ofte er flom. Gråorskogen er frodig. Gråor og hegg er de vanligste treslagene. Rips er en typisk busk. Bekkekarse, bekkeblom og hvitveis er arter vi ofte finner i denne skogen.

Treslag i gråorskogen akkurat her: gråor, ask, hassel, spisslønn, gran, rogn, bjørk og hegg.

Gråor *Alnus incana* Tre eller stor busk med lysegrå bark. Vinterknopper butte, hårete. Unge kvister korthårete. Blad matte, dobbelt sagtannete, spisse eller avrundete. Små frukter som ligner på kongler. Oreveden er myk og gulrød, og god å lage kjøkkenredskap og tresko av.

Bekkeblom *Caltha palustris* 10–40 cm. Bladplater 5–8 cm brede, blankt mørkegrønne. Blomster 2–5 cm brede, mørkegule. Frøet er laget slik at det lett kan spre seg med vann. Vanlig på våt, næringsrik jord. Blomstrer i mai–juni.

Hegg *Prunus padus* Stor busk eller tre. Mørk, bitter bark. Blad brett lansettforma eller avlange, fint kvasstannete, dunhårete under. Hvite blomster i lang klase. Kjenn som den dufter om våren!

Bekkekarse *Cardamine amara* 15–45 cm. Kronblad hvite. Ser du hvordan blomsten ligner et kors? Dette er typisk for korsblomstfamilien som den tilhører. Vanlig på våt, næringsrik jord i kildedrag og skogsbekker. Blomstrer mai–juni.

Død ved

Ser du bjørken som har velta? Det er fint å la død ved ligge! Døde stammer og greiner er et eldorado for et stort antall truete sopp og insekter. Sopp bruker den døde veden til å spise (næring). Det kan også være et sted å bo eller jakte. Men er insekter og sopp så viktig? Ja, for det er så mye i naturen som henger sammen! Når det er mange forskjellige sopp og insekter, vil det også bli mange fugler i et område. Og hvem syns ikke det er vakkert med variert fuglesang om våren? Sopp og insekter er også viktige for å omgjøre døde dyr og planter til jord. På denne måten gir død ved (døde trær) skogen liv!

Kvisthullskjellsopp

Pholiota limonella Hettene er slimete og oransje. Hvit stengel der huden er taklagt. Vokser på gamle eller dødende trær, og er utbredt i tempererte strøk. I Norge er dette en sjelden sopp. **La den stå!** Ofte knyttet til løvtrær i gammel skog eller parker.

Knivkjuke *Piptoporus betulinus* Ettårig poresopp. Poresoppene vokser

for det meste på død eller levende ved, hvor hattene står ut som små hyller. Knivkjuke er myk og seig. Hatten er papirglatt. Først hvit for så langsomt å bli skittenbrun. Knivkjuke er helt bundet til bjørk og er aldri funnet på noe annet treslag. Har blitt brukt til å sette kniver i.

Knuskkjeke

Fomes fomentarius Fruktlegmene (det vi ser av soppen) er treharde, hov-formede. De er opptil

15–30 cm nederst og 10–20 cm tykke. Oversiden er først leirbrun, senere glinsende sølvgrå. Porelaget (undersiden) først gråhvitt, senere mørkere gråbrunt. Soppen er uspiselig. Fra soppens kjerne får man «knusk». Det er et lettantenneleg materiale som har vært brukt siden steinalderen til å fange opp gnister ved ildslagning.

Post 3 Vill-morell

Ser du det flotte vill-morell treet?

Morell *Prunus avium* 5-20 m tre. Blad avlange, ovale, spisse, sagtannede, dunhårete under. Store purpurfargete kjertler øverst på bladskafet. Vokser på næringsrik, gjerne kalkholdig mark. Blomstrer etter løvsprett i mai. Liker du moreller?

Se på de to kjertlene!
Dette er et kjennetegn på morell.

Post 4 Tørrbakke

Dette er en tørr eng som vokser på kalkrik grunn. Denne typen vegetasjon har et stort mangfold av planter. Tilgangen på kalk gjør at vi finner en god del planter her som vi ikke finner så mange andre steder. Eksempler på dette er hengeaks og dunkjempe.

Dette er en sjelden rest av vegetasjon som er typisk for Indre Oslofjord. Tidligere fantes denne typen vegetasjon mange steder, men dessverre er mye av den bygget ned.

Forts. →

Post 4a

Treslag langs gjerdet: gran, alm, rogn, spisslønn, hassel, ask, morell og hegg.

Gulmaure *Galium verum* 10–60 cm. Blad vanligvis 8 i krans. De er 1 mm brede, spisse. Syns du bladene likner på barnåler? Krone klart gul, ca. 3 mm bred. Kjenner du lukten? Blomstrer i juni–september.

Tiriltunge *Lotus corniculatus* 10–20 cm. Tilhører erteblomst-familien. Gule til rød-oransje blomster. Vokser ofte på mager jord. Tiriltunge har vært en viktig kalender-plante i eldre tid: "Når tiriltunge blomstrer klarer kyrne seg ute, når blomstene visner, skal en ta til å slå". Blomstrer i juni–juli.

Skogkløver *Trifolium medium* 20–50 cm. Flerårig. Blomstene er små og samlet i et rødt hode. Hodene stillet. Ligner veldig på rødkløver, men har smalere småblad. Stengelen har dessuten knebøyde ledd. Småbladene er glatte på oversiden, og hårete under. Blomstrer i juni–august.

Enghumleblom *Geum rivale* 20–50 cm. Stengelen er rødbrun oppe. Bladene er trekoplete med små øreblad. Blomsten henger, men når den står i frukt er stilken opprett. Rødbrune begerblader og blekgule-rødlige kronblader. Trives på fuktig, næringsrik jord. Blomstrer i mai–juli.

Stormaure *Galium mollugo* 40–120 cm. Firkantet stengel med 5–8 blad i krans. Blomstene er hvite eller gulhvite. Vokser i næringsrik jord over hele landet. Blomstrer i juni–august.

Rødkløver *Trifolium pratense* 15–50 cm. Flerårig. Blad er 3-koblet. Blomstene er små og samlet i et rødt hode. Tilhører erteblomstfamilien. De fleste erteblomst-artene har knoller med bakterier på røttene. Disse bakteriene tar opp nitrogen fra lufta! Derfor er plantene næringsrike. Rødkløver brukes mye som dyrefôr. Vanlig i hele landet. Blomstrer i juni–september.

Gulflatbelg *Lathyrus pratensis* 30–90 cm. Den har klengetråd på bladene og kantete stengel. Klaser med 5–12 gule blomster. Gulflatbelg er en næringsrik forplante, men smaker bittert. Derfor er ikke husdyr så glad i den. Vanlig på næringsrik jord i gjenvoksende eng, veikanter, beitemark og havstrand. Blomstrer i juni–juli.

Markjordbær *Fragaria vesca* 5–20 cm. Kanskje er du heldig å finne denne? Lange utløpere. Blad trekoplete. Se på småbladet i enden av bladet: Der er midttannen like lang eller lengre enn de andre. Blomsterskaftet har tiltrykte hår. Kronblad 4–6 mm lange. Blomstrer i mai–juni. Modne bær i juni–juli.

Post 4b

Treslag rundt posten:
gran, morell, ask, rogn og bjørk.

Hvitmaure *Galium boreale* 20–50 cm.
Opprett stengel med fire blader i krans.
Hvite blomster i klaser fra bladhjørnene.
Blomstrer i juli–september.

Dunkjempe *Plantago media* 20–30 cm.
Kjenn hvor myke og dunhårete bladene er! Og minner ikke bladformen litt om et egg? Bladene er friskt grønne med korte, brede skaft. Ganske vanlig på åpen, tørr, kalkholdig jord. Blomstrer i mai–juli.

Svartburkne *Asplenium trichomanes* 10–20 cm. Mørkegrønne blad som også er grønne om vinteren. Bladene sitter enkeltvis, og er runde. Hvorfor heter den svartburkne? Se på stilken, den er svart! Vokser på stein og berg. Svartburkne er en bregne. Bregner er gamle planter. De har endret seg lite siden dinosaurerne levde.

Prikkperikum
Hypericum perforatum 20–80 cm.
Stengel med to langsgående lister. Små blader med mange lyse kjertler (prikker). Du ser kjertlene lettest om du holder bladet opp mot lyset. Kronblad mørkegule med svarte kjertler (prikker eller streker). Blomstrer i juli–august.

Hengeaks *Melica nutans* 30–60 cm. Stråene rette eller bøyde. Småaksene er ofte brunfiolette og henger til en side. Blomstrer i mai–juli.

Post 5 Gjengroing

Det er dyr på beite i hele Stubberud skogpark. Samtidig finner vi rosebusker og små grantrær ute i enga. Det forteller oss at det beites ganske lite her. Men det er også viktig at ikke dyrene føres for mye før de kommer hit og beiter - ellers vil de gjødsle for mye. Vi finner dessuten en fremmed mispel-art her. Den bør fjernes. Ellers vil den kunne presse ut planter som hører naturlig hjemme her.

Treslag akkurat her: ask, bjørk, gran, furu, spisslønn, morell, rogn og selje.

Mispel *Cotoneaster* sp. Lave busker uten torner. Bladene er hele. Mange arter dyrkes og blir spredd med fugler. De er gjerne hardføre. Kan det bli et problem i naturen at de er hardføre? Fordi de er hardføre klarer de seg godt her - til og med bedre enn en del av våre egne arter. Noen av dem står på svartelista over fremmede arter som utgjør en fare for norsk natur.

Rose *Rosa* sp. 0,3-2m. Busker med torner. Øreblad sam-menvokst med greinene. Titt inni blomstene! Det er mange pollenbærere. Dette er typisk for rosefamilien. Frukten er en nype. Kanskje du kan prøve å lage nypepai eller nypemos? Blomstrer i juni-juli.

Roser har nektar som er lett å få tak i. Dette gjør at den får besøk av **mange ulike insekter**. Både blomsterfluer, fluer, bier, humler, natssvermere og sommerfugler lander på rosen for å spise nektar. **Vi fant denne. Hva finner du?**

Hvitbåndet humleblomsterflue *Volucella pellucens*. 12–16 mm. Den har et gulhvitt bånd på bakkroppen. Humleblomsterfluene etterligner veps og humler, men gjenkjennes ved at de bare har ett par vinger. Legg også merke til de store øynene og de små, buskede antennene. Den liker seg best i områder med skog og på gress- og blomsterenger.

Post 6 Hagemarkskog

Rundt gårdstun og gammel dyrket mark finner vi kulturpåvirket skog. Slike områder ble brukt både til beite, til å skaffe trevirke og til å få vinterfôr til dyr. Nå er det ikke lenger økonomisk lønnsomt å drive på denne måten. Derfor er det få steder vi finner hagemarkskog i dag.

Skogen ligner litt på granskog med lave urter, men det er som regel mest løvtrær her. På grunn av beitedyrene finnes det gjerne mange planter som tåler godt både beiting og tråkk. Vi kan også finne eksempler på gamle kulturplanter.

Treslag i hagemarkskogen akkurat her: bjørk, ask, gran, rogn, furu, spisslønn, hassel, selje, eple og morell.

Foto: Jan Wesenberg

Ask *Fraxinus excelsior* Stort tre, opp til 15–20 m. Rak stamme og grågrønn bark. Blad ulikefinna med 3–6 par finner. Blomster: små og svart-fiolette i tette klaser før løvsprett. Flat nøtt med vingekant. Hvordan tror du den sprer seg? Ask er nylig rammet av en sykdom som heter askeskuddsyke. Derfor står den som nær truet i rødlista.

Bjørk *Betula sp.* Stort tre, 7–20 m. Hvite stammer med svarte felter. Bladstilk halvparten så lang som bladplate. Bjørk er sambu. Dette betyr at både hann- og hunnblomster finnes på samme plante. Blomstene heter rakler og sprer pollen med vinden før løvsprett. Kan brukes til garnfarging. Garnet får da en klar gul farge.

Skogstorkenebb *Geranium sylvaticum* 15–60 cm. Blad dypt fliket med brede, kortspisse fliker. Blomster 2,5–3 cm brede og rødfiolette, lyse i midten. Frøene sitter i en lang frukt som ser ut som et nebb, derav navnet storkenebb. Når frøene er modne sprekker "nebbet" opp og frøene slynges ut. Blomstrer i mai–juli.

Engtjæreblom *Viscaria vulgaris* 20–40 cm. Røde blomster i aks. Kan du kjenne at stengelen er klisset? Vi sier den er klebrig under bladfestene. Bladene er smale. De sitter parvis på stengelen. Planten har også en bladrosett på bunnen av stengelen. Blomstrer i mai–juni.

Teiebær

Rubus saxatilis 10–35 cm. Opprette skudd. Pass på, den har torner! Blader er koblet sammen tre og tre. Den sprer seg ved hjelp av lange krypende utløpere. Røde, spiselige bær med smak som minner om rips. Blomstrer i juni–august. Bær i juli–august.

Bringebær *Rubus idaeus* 0,5–2 m. Bladene består av et til tre par små-blader. Småbladene er tilspissede og hvite under. Kronblad opprette, små og smale, hvite. Trives på lysåpne steder. Blomstrer i juni–juli. Røde bær – smak, da vel!

Post 7 Eng

Stubberud skogpark har en del åpne skogløse områder. Skogen er her holdt nede enten på grunn av kraftig beite eller fordi det er for tørt.

Stubberud var tidligere en husmannsplass. Her bodde folk fram til slutten av 1800-tallet. Beitemarkene og kulturlandskapet har derfor trolig vært i hevd over lang tid. Hester og kyr beitet i området fram til 1950, men det ble slutt da gården sluttet med dyrehold. Fra slutten av 1960-tallet ble det igjen beitet med hest (10–15 dyr).

Vi finner mange typisk kulturbetingede arter som engsoleie, engsyre og rødknapp.

Treslag på og rundt enga: ask, bjørk, eple, spisslønn, rogn, gran og morell.

Engsyre *Rumex acetosa* 20–120 cm. Flerårig. Noen planter av engsyre har bare hann-blomster. Andre har bare hunn-blomster. Da sier vi at arten er særbu. Blad oftest 2–3 cm brede. Blomstrer i mai–juli.

Engreverumpe *Alopecurus pratensis* 50–150 cm. Vanlig gressart på frisk kulturmark. Tidligere dyrket. Småaks sitter tett i myk topp. Få leddknuter på strået. Bladene er ru på toppen. Blomstrer i mai-juni.

Blåkløkke *Campanula rotundifolia* 10–50 cm. Den blå kronen er ca. 2 cm lang. Frukten er en kapsel med hull øverst. Kapselen har mange lette frø som slynges ut, gjennom hullene, ved kraftige vindkast. Vokser i enger og bakker. Blomstrer i juli-september. Kan du høre lyden når den ringer?

Hvitkløver *Trifolium repens* 10–40 cm. Flerårig. Tilhører erteblomstfamilien. Krypende. Tre og tre småblader i hvert blad. Blomster hvite eller rødlige. Denne planten klarer seg absolutt best når det beites. Blomstrer i juni–september.

Hundekjeks *Anthriscus sylvestris* 50–150 cm. Flerårig. Stengelen er hul og kantete. Kronbladene er hvite. Ser du hvordan blomstene sitter sammen i en skjerm? Det er typisk for skjermplantefamilien, som den tilhører. Men pass på, denne familien har mange giftige planter! Blomstrer i mai–juli.

(Tveskjegg)veronika *Veronica (chamaedrys)* 5–30 cm. Flerårig. Stengel håret på to sider (tve-skjegg). Blad sittende, grov-tannete. Kronge er lysere i midten og har blå mørke striper. Bare to støvbærere. Klarer seg best når det beites litt. Blomstrer i mai–juni.

Engsoleie *Ranunculus acris* 10–75 cm. Engsoleie kalles ofte for smørblomst. Den vokser rett oppover. Begeret er fint strihåret og ser litt flattrøkt ut. Varierende. Det blir mye mer av denne når en eng slås. Svakt giftig. Blomstrer i juni–september.

Firkantperikum *Hypericum maculatum* 30–50 cm. Firkantet stengel. Butte begerblad. Kronblad gule med svarte kjertler (prikker eller striper). Klarer seg best når det beites. Blomstrer i juli–september.

Engsveve *Pilosella pubescens* 30–90 cm. Hele blad i rosett. Blomster rent gule med gule eller mørkere arr. Vokser på gammel eng, på gårdstun og i veikanter. Blomstrer i juni–juli.

Hvem tror du har spunnet nett her?

Post 8 Gammel brønn

Her er en gammel brønn. Var det her de hentet vann til husmannsplassen? Kanskje finnes det salamander her? Rundt brønnen er det ganske sumpete og vi finner planter som trenger mye vann.

Treslag ved brønnen: spisslønn, gran, ask, rogn, bjørk, hegg, morell, selje og gråor.

Mjødurt *Filipendula ulmaria* 50–100 cm. Vokser på fuktig/våt moldjord. Blad oftest hvitflettete under. Små gulhvite blomster med sterk lukt. Den har hatt betydning i utviklingen av aspirin. Blomstrer i juni–juli.

Skogsivaks *Scirpus sylvaticus* 30–120 cm. Tilhører starrfamilien. Blad med ru kanter. Småaksene er samlet i en vid, åpen topp. Toppen ligner litt på en skjerm. Vanlig på våte steder nord til Nordland. Kjenner du at stengelen er trekantet? Dette er typisk for starrfamilien. Blomstrer i juni–juli.

Krypsoleie *Ranunculus repens* 15–40 cm. Gule blomster og blad som er tydelig tredelt. Hvorfor heter den Krypsoleie? Fordi den kryper langs bakken og har utløpere som kan slå rot. Engsoleie er derimot oppreist. Små furer øverst på stilken. Dette skiller den fra engsoleie som ikke har furer på stilken. Planten er giftig! Blomstrer i mai–juli.

Post 9 Marianøkleblom

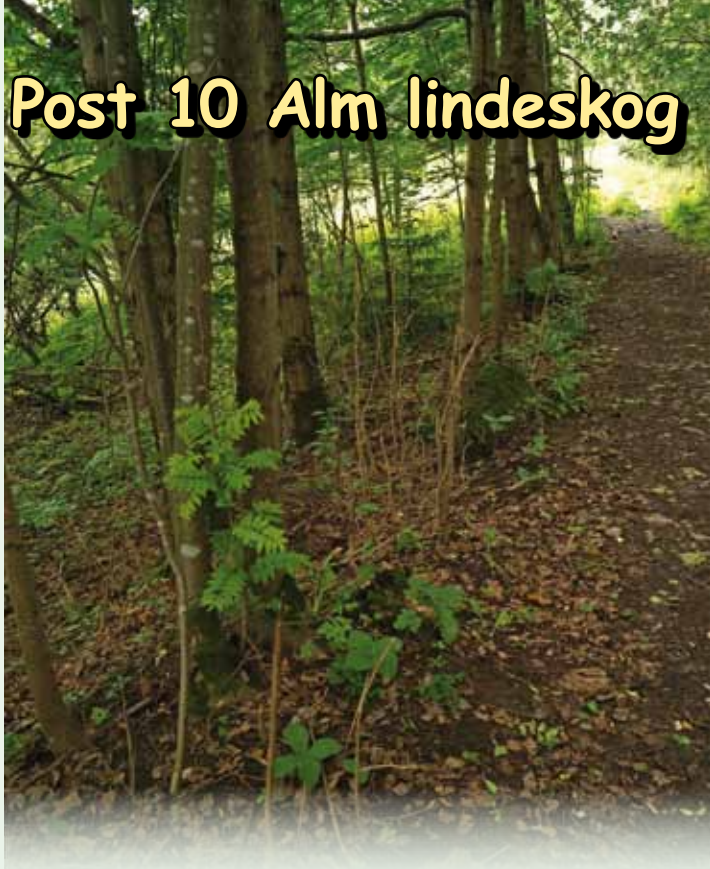
Se den vakre lille enga! Marianøkleblom vokser langs stien før du kommer helt bort til den.

Treslag rundt enga: ask, spisslønn, bjørk, alm, rogn og gran.

Marianøkleblom *Primula veris* 15–40 cm. Kjenn hvor myke bladene er! De sitter i rosett nederst på stengelen. Gule blomster i skjerm. Ser du at kronbladene har vokst sammen? Og kjenner du lukten av blomstene? Den vokser i bakker og småskog. Blomstrer i mai–juni.

Post 10 Alm lindeskog

Typiske treslag i denne vegetasjonstypen er alm, lind og spisslønn. Men det er ikke alltid vi finner alle disse. Andre treslag vi ofte finner er ask, morell og hassel. Denne vegetasjonstypen finnes ofte i bratte, solrike ller. Den vokser også gjerne på kalkrik, god jord. På skogbunnen finner vi planter som trollbær, kratthumbleblom, skogstorkenebb, firblad og teiebær. Disse trenger mye næring og kommer i tillegg til planter som vokser mange steder.

Treslag i alm-lindeskogen akkurat her: ask, spisslønn, gran, rogn, bjørk og selje.

Firblad *Paris quadrifolia* 10–40 cm. Lange, krypende jordstengler og opprette stengler med fire eggformete blad i krans. Blomsten er grønnlig med fire brede og fire smale blomsterdekkblad, åtte støvbærere og fire grifler. Klarer du å se det? Blåsvart bær. Giftig. Blomstrer i mai–juni.

Hvitveis *Anemone nemorosa* 8–30 cm. Hvitveis dekker ofte skogbunnen om våren. Hvordan sprer den seg over så store områder? Dette er fordi den har krypende jordstengler under jorda. Disse danner nye stengler med blomster hvert år. Stengelen er ofte purpurfarget. Tre blader på stengelen. Mange gule pollenknapper! Vokser på litt fuktig jord i løv og barskog, kratt, skog og veikanter. Blomstrer i april–mai.

Trollbær *Actaea spicata* 30–70 cm. Flerårig. Nedre blad store, tre ganger delte. Hvite blomster i klase. Disse har lange, sprikende støvbærere. Svarte bær. Giftig, men i små doser har den blitt brukt i folkemedisin. Blomstrer i mai–juni.

Post 11 Granskog med lave urter

Denne skogen vokser på tørre steder på kalkrik jord. Derfor er den artsrik. I denne type skog finner vi en del av de samme artene som i granskog med blåbær. Men i tillegg finner vi andre planter som bare kan vokse der det er nok næring og kalk. Eksempler på dette er liljekonvall, blåveis, kantkonvall og markjordbær.

Treslag i granskogen akkurat her: gran, hassel, rogn, bjørk og barlind.

Gjøksyre *Oxalis acetosella* 5–10 cm. Flerårig. Jordstengel med lyse skjellblad. Hjerterformete blader. Kronblad hvite/rosa eller lyst fiolette. Spiselig! Smaker syrlig! Hos Gjøksyre finner man enkelte ganger lukkede blomster. De bestøver seg selv og setter spiredyktige frø uten noen gang å åpne seg! Blomstrer i mai–juni.

Blåveis *Hepatica nobilis* 10–15 cm. Flerårig. Blad tykke og trelappete, først dunhårete, siden snau. De står grønne om vinteren. Tre silkelodne svøpblad sitter som et beger under blomsterbladene. Blå blomsterblad, av og til hvite eller røde. Blåveis spres av maur. Blomstrer i april–mai.

→ Post 11 forts.

Liljekonvall *Convallaria majalis* 10–25 cm. Blad blankt grønne, avlange og langskaftete. Skaft fra jordstengelen med en ensidig klase av hvite klokkeblomster. Blomster velluktende. Bær røde. Giftig! Blomstrer i mai–juni.

Ormetelg *Dryopteris filix-mas* 40–120 cm. Sommergrønn med grove skaft med blek-brune skjell. Bladet er bredest på midten. Bregner er mye eldre enn planter som har blomster. Fordi bregner ikke har blomster, danner de heller ikke frø. De får derimot mikroskopiske sporer. Disse finnes i sporehus under bladene. Titt på baksiden av bladene! Der sitter 5–8 sporehus på hver småfinne! Klarer du å finne dem?

Post 12 Beitemark

Ser du sauene som går her? De beiter på jordene og hjelper til å holde landskapet åpent. Men de aller fineste naturbeitene får vi når det er storfe som beiter. Derfor ønsker vi oss at storfe skal komme sterkere inn som beitedyr igjen.

Treslag i beitemarka akkurat her: ask, bjørk, gran, hassel, hagtorn, rogn, furu, selje og lind.

Einstape *Pteridium aquilinum* 40 cm–3 m. Einstape er verdens vanligste bregne. I varme land kan den bli så stor at en rytter kan passere under bladene. Bladene er 2–3 finnete og trekantet i formen. Bladene ligger flatt og plantene vokser tett sammen. Slik blir det en vanntett flate av bregner.

Stornesle *Urtica dioica* 50–100 cm. Blad motsatte og tannete, dobbelt så lange som bladstilken. Med eller nærmest uten brennhår. Knippet av blomster er lengre enn bladstilken. Larvene av mange vakre sommerfugler lever bare på stornesle. Vokser på næringsrik jord. Unge skudd kan kokes og gir nydelig suppe. Blomstrer i juli–august.

Hundegras

Dactylis glomerata 40–100 cm. Har du tenkt at gress var gress og at det var likt alt sammen? Visste du at det finnes 160 forskjellige arter gress i Norge? Hundegras er en av disse. I hundegras sitter mange småaks tett sammen. Det gjør at den ligner bustete hår. Grå-grønnlig. Vokser i tuer. Blomstrer i juni–juli.

Stankstorknebb – frukt

Stankstorknebb *Geranium robertianum* 15–40 cm. Ugh! For en lukt! Blad 3-delte, finnete. Stengelen og bladkantene blir rød utover høsten. Hårete stengel. Kan du se 3 nydelige hvite striper på kronbladene? Tydelige oransje pollenknapper. Frukten ligner på et nebb. Blomstrer i mai–september.

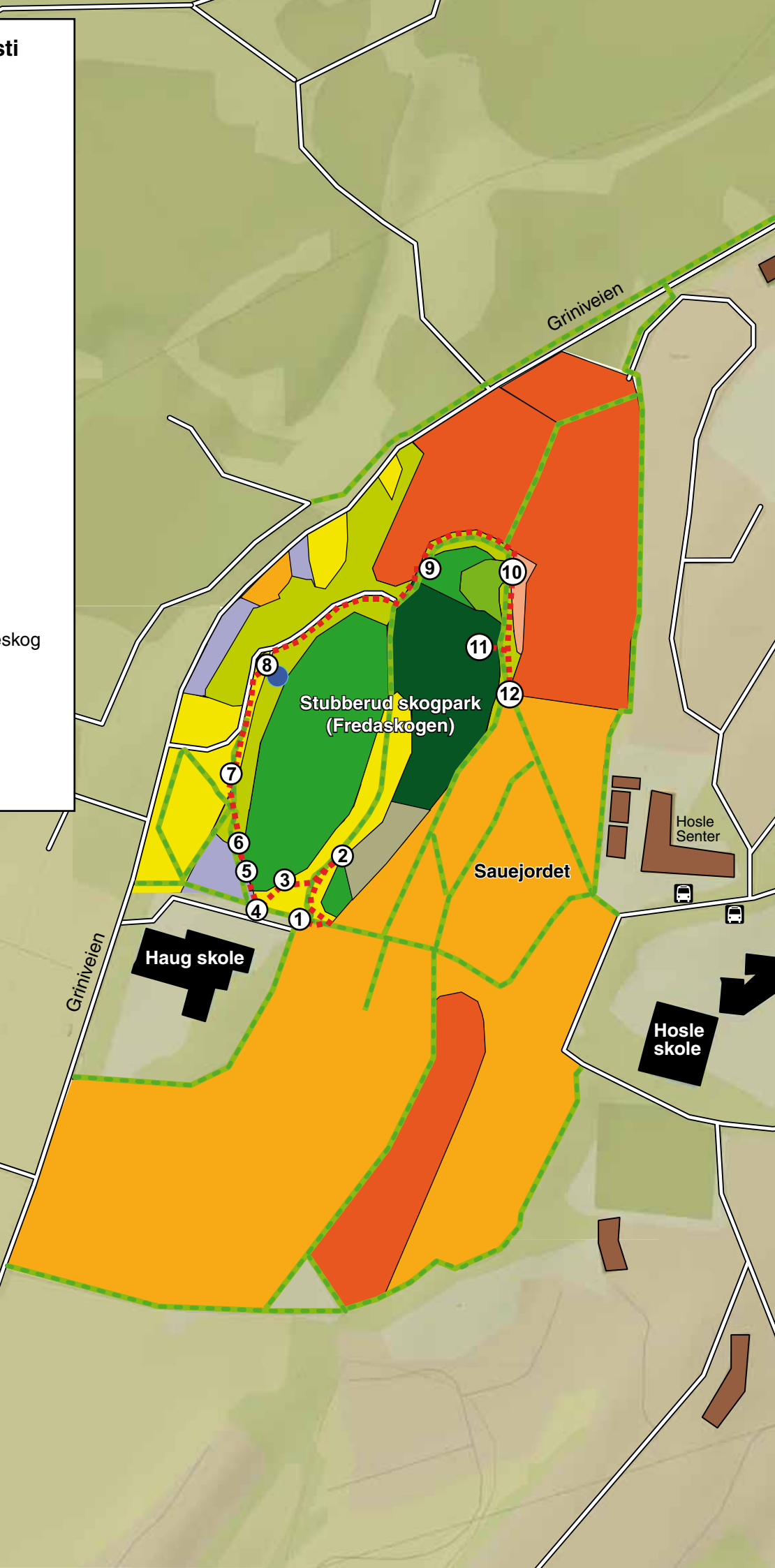
Hvordan har denne blitt til?

Vegetasjonskart og natursti

- Naturstiposter
- Natursti
- Sti
- Vei/traktorvei
- Naturreservat
- Bygning
- Skole
- Brønn

Vegetasjonstyper

- Alm-lindeskog
- Beitemark
- Dyrket mark
- Eng
- Granskog/lave urter
- Granskog/lave urter/Alm-lindeskog
- Hagemarkskog
- Myk fukteng
- Tørrbakke
- Gråorskog

Noen andre arter i området

Er du heldig, får du kanskje se disse!

Hjertegras *Briza media* 20–50 cm. Småaks med grønn/brunfiolett farge øverst. Småaksene er hengende og formet som et hjerte. Hjertegras brukes mye i buketter på grunn av den fine formen. Det blir stadig mindre av den. Derfor vurderes det å legge den til i rødlista som nær truet. Vokser på kalkrike enger. Blomstrer i juni–juli. Foto: Kim Abel. © NaturArkivet.no

Kattefot *Antennaria dioica* 5–20 cm. Bladene i rosetten er omvendt eggrunde. De er tett hårete under. Syns du det kjennes ut som filt? Kattefot er særbu. Det betyr at noen planter har bare hann-blomster mens andre har bare hunn-blomster. Hann-blomstene er hvite, mens hunn-blomstene er rosa. Blomstrer i mai–juli.

Fugler i området

Stubberud skogpark har mye variasjon, og en tur innom byr på både edelløvskog, barskog og gammelt kulturlandskap. Dette gir gode leveforhold for mange forskjellige fugler. Skogparken er et av de viktige fugleområdene i Bærum.

Gråtrost *Turdus pilaris* 26–28 cm fra haletipp til nebb. Den vanligste og en av våre største troster. Hodet og nakken er askegrått. Brystet er rustgult med svarte flekker. Gråtrost hekker i kolonier over hele landet. Fuglen kan være en skikkelig bærtuv i hagene! Mange gråtroster overvintrer langs kysten. Gråtrost kalles også bjørketrost, fjelltrost og skittrost. Hvorfor tror du den har fått slike kallenavn? Foto: Bård Bredesen. © NaturArkivet.no

Svarttrost *Turdus merula* 26–28 cm lang. Er du så heldig å få høre den synge? Fargen på bildet er typisk for hanner. Lang hale. Hekker over det meste av landet opp til grensen av Finnmark. Den spiser insekter, mark, snegler og bær. Trekkfugl som kommer i mars–april og drar i september–november. Det hender at noen overvintrer. Foto: Bård Bredesen. © NaturArkivet.no

Kjøttmeis *Parus major* 14–17 cm lang. Stor som en spurv. Fargene er typiske. Vårsangen er tsit-si-da, tsit-si-da, eller tittify-tittify-tittify. Vanlig over hele landet unntatt kysten av Troms og Finnmark. Kjøttmeisen overvintrer stort sett i Norge, men en del drar ut av landet i september–oktober. Foto: Bård Bredesen. © NaturArkivet.no

Kattugleunger

Kattugle *Strix aluco* 40–46 cm. Stor som en kråke. Brun til rødbrun. Vingene er hvitflekke. Øreløs og med sorte øyne. Typisk nattugle. Ugly er mer vanlig i større parkområder med mange trær, og kulturlandskap. Hekker oftest i hule trær. Den beveger seg sjeldent langt fra stedet hvor den er vokst opp. Kattugla lever av mus, rotter og småfugl. Dyrerester som er vanskelige å fordøye (knokler, fjær, hår) blir gulpet opp i harde klumper. Dette heter gulpeboller. Disse samles ofte ved sitteplassene til ugly. Foto: Bård Bredesen. © NaturArkivet.no

Andre fugler i området er spurvefugler, stør, dvergspett, stillits, hagesanger, grønspekk og buskskvett og gulsanger.

Treslag i området

Alm *Ulmus glabra* Opp til 35 m. Blad dobbelt sagtannet. De er sterkt rue av korte stive hår på oversiden. Bladstilk mindre enn 3 mm lang. Knoppene har rustfargete hår. Blomstrer før løvsprett. Bestøves og spres med vind. Står som nær truet på rødlista.

Furu *Pinus sylvestris* Stort tre med lange, parvise nåler. Hver nål blir 2–4 år i Sør- Norge. Nye nåler kommer bare på nye skudd. Sambu. Ved siden av alm har furu blitt brukt til barkebrød. Blomstrer i mai-juni.

Hegg *Prunus padus* Stor busk eller tre. Mørk, bitter bark. Blad brett lansettforma eller avlange, fint kvass-tannete, dunhårete under. Hvite blomster i lang klase. Kjenn som den dufter om våren! Blomstrer i mai-juni.

Rogn *Sorbus aucuparia* 3–10 m. Tre eller stor busk. Blad med 6–8 par finner. Endefinnen ikke større enn de andre. Hvite blomster. Røde bær som kan brukes til å lage rognebærgele eller rognebærgrøt. Blomstrer i mai-juli.

Ask *Fraxinus excelsior* Stort tre, opp til 15–20 m. Rak stamme og grågrønn bark. Blad ulikefinna med 3–6 par finner. Blomster: små og svartfiolette i tette klaser før løvsprett. Flat nøtt med vingekant. Hvordan tror du den sprer seg? Oppført som nær truet i rødlista.

Gran *Picea abies* Høyt tre med korte nåler som sitter enkeltvis. Sambu. Kvæ fra gran har blitt brukt som tygggummi. Har du prøvd det? Blomstrer i mai.

Hestekastanje *Aesculus hippocastanum* 5–25 m. Blad på lange skaft. Hvert blad har syv rundtannete småblad. Blomster hvite med gule flekker på kronbladene. Når blomsten har hatt besøk av et insekt, blir flekkene røde. Slik kan insektene finne de blomstene som ikke allerede har hatt besøk. Kommer opprinnelig fra Balkan. I Norge er den dyrket og i blant forvillet. Blomstrer i mai.

Selje *Salix caprea* Små til store trær, 3–15 m. Blad 5–10 cm lange, elliptiske til omvendt eggformete. Bladene har tenner eller ujevn kant. Du kan lage seljefløyte av greinene når sevjen stiger opp i treet om våren! Blomstrer i april-mai.

Gråor *Alnus incana* Tre eller stor busk med lysegrå bark. Vinterknopper butte, hårete. Unge kvister korthårete. Blad matte, dobbelt sagtannete, spisse eller avrundete. Små frukter som ligner på kongler. Oreveden er myk og gulrød, og god å lage kjøkkenredskap og tresko av. Blomstrer i april-mai.

Lind *Tilia cordata* Stort tre opp til 20–30 m. Myke, hjerteformede blader. Blomsterstand med 4–15 blomster. Lukter søtt. Lind er løs i veden og lett å arbeide med. Derfor brukes den mye til treskjæring. Blomstrer i juni.

Sommereik *Quercus robur* Tre 5–15 m høyt. Bladplaten har rett eller hjerteformet grunn. Bladstilken er kort. Eikenøtter ble tidligere brukt til å mate høns og griser. Store mengder eik gikk med til skipsbygging i seilskutetida. Blomstrer i mai.

Bjork *Betula* sp. Stort tre, 7–20 m. Hvite stammer med svarte felter. Bladstilk halvparten så lang som bladplate. Rakler som sprer pollen før løvsprett. Kan brukes til garnfarging. Garnet får da en klar gul farge.

Morell *Prunus avium* Blad spisse, sagtannete, dunhårete under. Store purpurfagete kjertler øverst på bladskaffet. Blomstrer i mai, etter løvsprett. Kronblad hvite. Frukten kan bli rødbrun og smaker søtt. Liker du moreller?

Spisslønn *Acer platanoides* Stort tre, 10–20 m. Blad håndfliet. Blomster gulgrønne og smaker søtt. Frukten har vinger og er fin å sette på nesen! Bladene får flotte høstfarger. Trevirket i overgangen mellom rot og stamme har et fint mønster og har vært brukt til å lage bunnen i hardingfele eller fiolin. Dette er den eneste naturlige lønnearten i Norge. Blomstrer i mai.

Eple *Malus* sp. Tre med enkle tannete blader. Store blomster i små skjermer. Mange pollenbærere. Blomstrer i mai-juni.

Hassel *Corylus avellana* Stor busk eller av og til et tre, 2–6 m. Blad hårete, avrundete, dobbelt sagtannede, tilspissede. Røde kjertelhår på bladstilken. Hvis du ser godt etter klarer du kanskje å se disse hårene som har en rød prikk i tuppen! Blomstrer med rakler før løvsprett i februar-april. Hasselnøtter – du spiser vel det til jul?

Osp *Populus tremula* Høyt tre med blankt gulgrønn bark. Bladstilk lang og flat. Blad runde med buktende kant. Har du sett hvordan bladene skjelver i vinden? Veden brukes til å lage fyrstikker. Blomstrer i april-mai.